

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.12.91](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.12.91)

УДК 658.153

*Н. В. Измайлова,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Державний університет економіки і технологій
ORCID ID: 0000-0002-9684-0279*

*І. П. Васильчук,
д. е. н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Державний університет економіки і технологій
ORCID ID: 0000-0002-7872-2738*

*О. В. Смирна,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Державний університет економіки і технологій
ORCID ID: 0000-0001-9463-0991*

ПІДТРИМКА СТАБІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ПІД ЧАС АКТИВНОЇ ФАЗИ ЕПІДЕМІЧНИХ ЯВИЩ В УКРАЇНІ

*N. Izmaylova,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance,
Banking and Insurance, State University of Economics and Technology
I. Vasylychuk,
Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Finance, Banking and
Insurance, State University of Economics and Technology
O. Smyrna,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance,
Banking and Insurance, State University of Economics and Technology*

SUPPORT OF STABLE ACTIVITY OF THE ENTERPRISE DURING THE ACTIVE PHASE OF EPIDEMIC PHENOMENA IN UKRAINE

В роботі розглянуто успішний приклад заходів, прийнятих менеджментом вітчизняного підприємства, що спрямовані на підтримку стабільної діяльності підприємства під час активної фази епідемічних явищ в Україні. Запорізький залізорудний комбінат видобуває залізну руду підземним способом. Гірничі роботи здійснюються на глибині 301-1140 м. Запорізький ЗРК – єдине в Україні підприємство, що заповнює пустоти в шахті, які утворилися після видобування руди. Роботи здійснюються спеціальним комплексом, продуктивність якого становить близько 1,5 млн куб.м на рік. Для заповнення пустот використовується щебеневиї матеріал, отриманий з пустої породи.

Підхід підприємства до управління ліквідністю передбачає забезпечення, ліквідності, достатньої для виконання зобов'язань по мірі настання строків їх погашення як у звичайних умовах, так і у надзвичайних ситуаціях. При цьому уникаються неприйнятні збитки та контролюються ризики нанесення шкоди репутації підприємства. Ринковий ризик полягає у тому, що зміни ринкових інструментів, таких як валютні курси, процентні ставки і котирування цінних паперів, будуть впливати на доходи або на вартість фінансових інструментів підприємства. Метою управління ринковим ризиком є управління і контроль

рівня ринкового ризику в межах прийнятних параметрів при оптимізації доходності.

The article considers a successful example of measures taken by the management of a domestic enterprise aimed at maintaining the stable operation of the enterprise during the active phase of epidemic phenomena in Ukraine. Zaporizhzhya Iron Ore Plant extracts iron ore underground. Mining is carried out at a depth of 301-1140 m. Zaporizhzhya Iron Ore Plant is the only enterprise in Ukraine that fills voids in the mine, which were formed after ore mining. The works are carried out by a special complex with a capacity of about 1.5 million cubic meters per year. Crushed stone material obtained from empty rock is used to fill cavities.

To improve the efficiency of operations and financial condition in general, the plant's management uses high-quality and efficient cash flow planning. The solvency of the enterprise and the liquidity of its assets depend on the ability to generate them in a timely manner and in the required amount. The financial policy system of the plant in terms of its financial activities has the following components:

- 1) capital management: determining the value of capital; optimization of capital structure; credit policy; investment policy;*
- 2) asset management: formation of the strategy of financing current and non-current assets; management of inventory, monetary assets; receivables and payables management;*
- 3) investment management: investment portfolio management.*
- 4) cash flow management: cash flow management from financial activities; determining the value of money over time and its use in financial calculations;*
- 5) financial risk management: identification of financial risks; identification of the main factors influencing the level of financial risks; financial risk assessment; development of a mechanism for hedging financial risks;*
- 6) profit management of the enterprise: management of the formation and distribution of profits; net profit management; dividend policy;*
- 7) anti-crisis financial management: identifying signs of crisis; prevention of bankruptcy of the enterprise; localization of crisis phenomena; financial stabilization of the enterprise; preventing a recurrence of the crisis.*

Ключові слова: оборотні активи, ліквідність, прибутковість, пандемія, ефективність, фінансова стійкість.

Keywords: current assets, liquidity, profitability, pandemic, efficiency, financial stability.

Постановка проблеми. Здійснюючи свою діяльність під час активної фази епідемічних явищ, будь-яке підприємство повинно забезпечувати стан своїх активів на такому рівні, щоб швидко і якісно реагувати на виклики ринку. Рациональне використання оборотних активів та їх оптимізація є одним з основних завдань будь-якого виробничого підприємства для забезпечення безперервного виробництва за умов нормального розвитку економічної ситуації, а особливо під час пандемії. Це впливає на можливість виконання виробничих планів підприємства, дотримання зобов'язань перед споживачами, забезпечення стійкого фінансового становища й створення умов для подальшого конкурентоспроможного розвитку підприємства.

Гірничорудна промисловість, що є частиною гірничо-металургійного комплексу України навіть за умов світової фінансової кризи, викликаною пандемією COVID 19, повністю забезпечувала потреби металургійних підприємств України в сировині та одночасно була постачальником продукції на експорт.

Пандемія COVID-2019 розпочалася у грудні 2019 р. в Китаї. 30 січня 2020 р. ВООЗ визначила спалах нової хвороби надзвичайною ситуацією міжнародного значення, а 11 березня її було визнано світовою пандемією. Країни світу використовують 2 стратегії боротьби з розповсюдженням вірусу COVID-2019. По-перше, це стратегія жорстких обмежень (більшість країн світу) передбачає закриття або перехід на дистанційну роботу усіх підприємств, що не є критично важливими для забезпечення життєдіяльності, самоізоляцію й обмеження пересування населення. На сьогодні ця стратегія визнана більш ефективною. По-друге, стратегія м'яких обмежень (Нідерланди, Швеція, Південна Корея, Білорусь та ін.) передбачає забезпечення соціального дистанціювання, заборону масових заходів і впровадження протиепідемічних заходів на підприємствах, що працюють. [1]

Країни ЄС визначили негативні ефекти для економіки в цілому та малого і середнього бізнесу. Міжнародні організації розробили рекомендації для подолання цих негативних ефектів та поступового відновлення економік країн світу після завершення пандемії.

ВФ головним заходом економічної підтримки у постпандемічний період визначає впровадження

цільової фінансово-кредитної підтримки домогосподарств і підприємств, що постраждали внаслідок пандемії.

Світовий банк створив фонд швидкого фінансування боротьби з коронавірусом, кошти якого будуть спрямовані на підтримку підприємств у найбільш постраждалих секторах економіки, а також на зміцнення національних систем охорони здоров'я. Наразі розмір фонду становить 14 млрд дол.

ООН та ЮНКТАД для відновлення економіки планують використовувати позики на полегшених умовах і гранти на фінансування систем охорони здоров'я. Ці види допомоги, в першу чергу, будуть впроваджені у країнах, що розвиваються.

Країни G20 оголосили намір вкласти у глобальну економіку понад 5 трлн дол., визначивши головними пріоритетами порятунк життя людей, захист доходів і робочих місць, збереження фінансової стабільності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Науково-дослідним центром індустріальних проблем розвитку НАН України запропоновано Комплексний пакет загальнодержавних антикризових заходів подолання наслідків пандемії та створення передумов до сталого соціально-економічного зростання.

Пандемія COVID-2019 показала, що світ у цілому виявився не готовим до швидкої зупинки поширення хвороби та подолання її наслідків. Економічні наслідки введення суворих карантинних заходів досі оцінюються із великою розбіжністю, але за усіма оцінками очікується падіння в усіх провідних економіках і уповільнення розвитку світової економіки. В основу розробки комплексного пакету заходів покладено диференційований підхід до змісту та складу заходів антикризової економічної політики з виділенням чотирьох етапів:

- активна фаза епідемічних явищ у країні (карантин). Основне завдання – стабілізація епідеміологічної ситуації та створення умов для запобігання та мінімізації економічних втрат і поширення рецесії на широке коло галузей;

- вихід з карантину. Основне завдання – забезпечення зняття карантинних обмежень без погіршення епідеміологічної ситуації за мінімальних економічних втрат;

- стабілізація та відродження економіки. Основне завдання – відновлення економіки, доходів населення та процесів соціально-економічного розвитку на докризовому рівні;

- стале зростання оновленої економіки. Основне завдання – створення умов для зростання на якісно новому рівні та протидії майбутнім епідеміологічним загрозам. [1]

Запропонований комплекс включає ті заходи, які після змін у відповідних чинних або нових затверджених нормативних актах зможуть забезпечити подолання наслідків кризи, спричиненої пандемією COVID-19, відновлення економіки України та створення умов для подальшого сталого соціально-економічного зростання країни

Постановка завдання

Мета роботи на основі оцінки основних фінансових індикаторів показати успішний приклад заходів, прийнятих менеджментом гірничого підприємства, що спрямовані на підтримку стабільної діяльності підприємства під час активної фази епідемічних явищ в Україні.

Виклад основного матеріалу

Підприємство з іноземними інвестиціями у формі приватного акціонерного товариства «Запорізький залізорудний комбінат» (ПрАТ «ЗЗРК») - найбільше підприємство гірничо-металургійного комплексу України, яке добуває багату залізну руду підземним способом із закладкою виробленого простору сумішами (закладкою), що тверднуть. [2]

ПрАТ «Запорізький ЗРК» побудоване на базі Південно-Білозірського і Переверзівського родовищ багатих залізних руд і розташовані в південно-західній частині Запорізької області. Балансові запаси багатих залізних руд в Білозірському залізорудному районі складають 581 тис. тон і 234 тис. тон магнетитових кварцитів. Вміст заліза в руді, що добувається, значно вище за якістю руд Криворізького району і інших залізорудних родовищ Європи.

Будівництво комбінату почалося в 1960 році. За більше ніж 50 років, які минули з початку експлуатації родовища, видобуто понад 167 млн. тон залізної руди. Родовища розкриті з поверхні 7 вертикальними стволами завглибшки від 650 до 1150 м, а також людським, вантажним і транспортними ухилами. Рудний поклад розкритий 24 горизонтами, протяжність непогашених гірничих виробок знаходиться в межах 310 км. Гірничі роботи ведуться в поверхнях 301-1140 м. Розробка родовищ ведеться камерною системою розробки з відбоєм руди віяловими комплектами вибухових свердловин, що оббурюють з підповерхових горизонтів і подальшою закладкою виробленого простору сумішами, які тверднуть та дозволяють зберігати родючі землі і денну поверхню. Крім того, у складі закладного матеріалу використовуються відходи металургійного виробництва і вмшуючі породи від проходки гірничих виробок, стволів і камерних одиниць.

Видобута руда після чотирьох стадій дроблення: однієї в шахті і трьох на дробильно-сортувальній фабриці, а також декількох стадій грохочення реалізується по сортах: 1) агломераційна залізна руда з вмістом до 61,1% заліза; 2) мартенівська залізна руда з вмістом до 57,5% заліза. У загальному обсязі продукції 90-95% становить агломераційна руда, яка містить 57-61% заліза, мартенівська руда – 54-58% заліза.

На даний час виробнича потужність ПрАТ «Запорізький ЗРК» складає 4,55 млн. тон руди щороку, щодня споживачам відвантажується до 200 залізничних вагонів руди. Її споживачами є не лише металургійні заводи півдня України, але і металургійні заводи Словаччини, Польщі, Чехії і Австрії. Половина виробленої продукції поставляється на український ринок. Решта експортується в європейські країни.

Підприємство здійснює свою операції в Україні. Політична й економічна ситуація в Україні в останні роки нестабільна. Внаслідок цього, здійснення діяльності в країні пов'язане з ризиками, що є нетиповими для інших країн.

На початку 2020 року сталась значна нестабільність на світовому ринку, викликана спалахом коронавірусу COVID-19. Разом з іншими факторами, зокрема різким зниженням ціни на нафту, це призвело до падіння фондових індексів, а також зниження курсу гривні. Більш широкі економічні наслідки цих подій включають в себе: порушення бізнес-операцій і економічної активності в Україні з каскадним впливом як на іноземні, так і на вторинні ланцюжки поставок, включаючи торгівлю і транспорт, подорожі та туризм, розваги, виробництво, будівництво, роздрібну торгівлю, страхування і освіту; і зростання економічної невизначеності, що відображається на цінах на активи і обмінних курсах.

Обсяг виробництва у натуральній формі за 2019 рік - 4 563 800 тон, у грошовій формі - 3 407 320,9 тис. грн. Обсяг реалізації - 4 825 369 тон. Загальна сума виручки - 6 017 859,00 тис. грн. без ПДВ. Частка експорту в загальному обсязі продажів - 52,17%. Експортні поставки залізної руди здійснюються в Чехію, Словаччину, Польщу і Австрію, також продукція поставляється на внутрішній ринок України. Основні клієнти : ПАТ "Запоріжсталь", АТ "МІНЕРФІН" (MINERFIN, a.s.).

Таблиця 1.

Інформація про обсяги виробництва та реалізації основних видів продукції Запорізького залізорудного комбінату за 2019-2020 роки

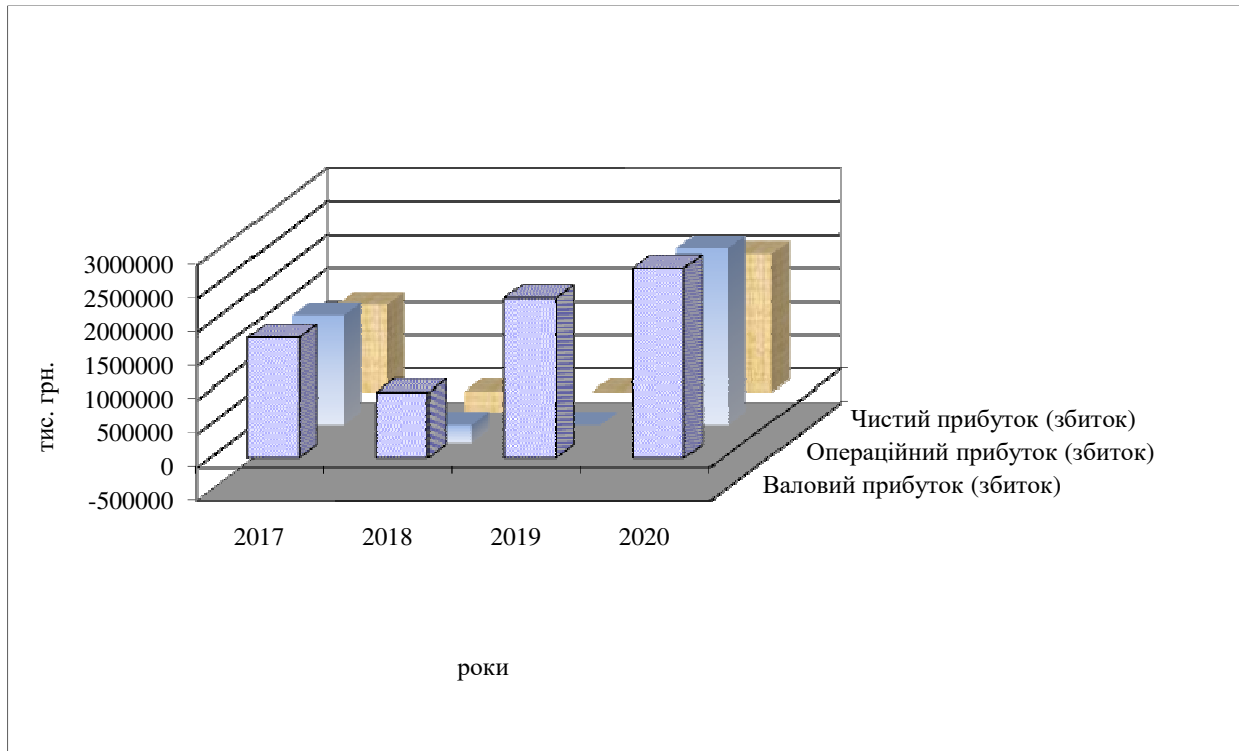
Рік	Основний вид продукції	Обсяг виробництва			Обсяг реалізованої продукції		
		у натуральній формі (фізична одиниця виміру)	у грошовій формі (тис.грн.)	у відсотках до всієї виробленої продукції	у натуральній формі (фізична одиниця виміру)	у грошовій формі (тис.грн.)	у відсотках до всієї реалізованої продукції
2019	Руда залізна	4563800 тон	3407320.90	99.6	4825369 тон	6017859.00	100
2020	Руда залізна	4564700 тон	6404886.98	99.7	4557917 тон	6513144.00	100

Джерело: річна інформація емітента цінних паперів за 2019 та за 2020 роки [3,4]

У 2020 році Запорізький ЗРК зберіг видобуток залізної руди на рівні 2019 року – 4,565 млн т. Споживачам відвантажено 4,558 млн т залізорудної сировини. Запорізький ЗРК у першому кварталі 2021 року наростив видобуток руди. У березні комбінат добув 419 тис. Туди. Запорізький залізорудний комбінат (ЗЗРК) у січні-березні 2021 року наростив видобуток залізної руди на 6,7% в порівнянні із січнем-березнем 2020 року – до 1,211 млн т. Квартальний план перевиконано на 1,8%. За три місяці на металургійні підприємства України та зарубіжжя відвантажено 1,133 млн т залізорудної сировини. У березні 2021 року комбінат добув 419,1 тис.т руди, що на 1,7% перевищує місячний план. Споживачам відвантажено 402,8 тис.т продукції.[5]

За 2018-2019 роки в Україні збільшилось або стабілізувалось виробництво залізорудних концентратів та деяких видів металургійної продукції. Про це свідчать дані Державної служби статистики України. [6]

Виручка від реалізації Запорізького ЗРК у 2019 році складала 6017859 тис.грн (до 2018 р. +2499653 тис.грн). Зростання відбулось, в основному за рахунок збільшення ціни на продукцію. Чистий прибуток у 2019 році склав 1352919 тис.грн, що вище за аналогічний показник попереднього року на 1653753 тис.грн. Виручка реалізації у 2020 році складала 6513144 тис.грн (до 2019 р. + +495 285 тис.грн). Чистий прибуток у 2020 році склав 2615994 тис.грн, що вище за аналогічний показник попереднього року на 874 985 тис.грн., або на 50%.

Рис. 1. Динаміка фінансових результатів від операційної діяльності ПрАТ "Запорізький ЗРК" за 2017-2020 роки

Джерело: складено авторами

Фінансова діяльність ПрАТ „Запорізький залізорудний комбінат” протягом 2018-2020 років приносила підприємству збиток: фінансові витрати переважали над фінансовими доходами. За цей період фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування менше фінансового результату від операційної діяльності. До очатку пандемії, в 2019 році на ринку залізорудної сировини головними факторами, які мали вплив (безпосередній або опосередкований) на конкурентно-спроможність продукції ПрАТ "Запорізький ЗРК" та на зниження прибутковості були: наслідки кризи в металургійній галузі; високий ступінь конкуренції на ринку ЗРС; значний вплив світових тенденцій на світовому ринку ЗРС на регіональний ринок; конкурентоздатність продукції.

Фінансовий стан є важливою характеристикою ділової активності і надійності підприємства. Він визначається наявним на підприємстві майном і джерелами його фінансування, а також фінансовими результатами діяльності підприємства.

Валюта балансу підприємства за 2018-2020 роки збільшилась, що свідчить про розширення його господарського обігу. Комбінат вчасно й у повному обсязі здійснював поточні платежі в бюджет, Пенсійний фонд, вчасно виплачував заробітну плату працівникам комбінату. Ліквідність підприємства дозволяє визначити спроможність підприємства сплачувати свої поточні зобов'язання. У табл. 2 приведені результати розрахунку показників ліквідності.

Таблиця 2.
Аналіз фінансового стану ПрАТ "Запорізький ЗРК" за 2018-2020 роки

Показник	Значення				Відхилення		
	01.01.2018	01.01.2019	01.01.2020	01.01.2021	2018	2019	2020
Показники ліквідності:							
абсолютна	0,56	0,09	0,31	0,76	-0,48	+0,23	+0,44
критична	1,67	0,62	1,53	2,14	-1,05	+0,92	+0,61
поточна	2,19	1,03	1,96	2,48	-1,16	+0,93	+0,51
Показники фінансової стійкості:							
автономії	0,73	0,62	0,73	0,75	-0,11	+0,11	+0,02
заборгованості	0,27	0,38	0,27	0,25	+0,11	-0,11	-0,02
левереджу	0,37	0,61	0,37	0,33	+0,24	-0,24	-0,04

Джерело: розраховано авторами

На підприємстві, що аналізується, коефіцієнт абсолютної ліквідності станом на 31.12.2019 р. склав 0,31, що відповідає встановленій межі позитивних значень. Але з огляду на масштаби та специфіку діяльності оцінюваного підприємства, накопичення великих сум грошових коштів є свідченням зниження ефективності їх використання. Саме це й відбулось на кінець 2020 року – показник абсолютної ліквідності склав до 0,76

Тому для оцінки ліквідності більше інформаційне значення має коефіцієнт поточної ліквідності.

Коефіцієнт загальної ліквідності відображає здатність покриття поточних зобов'язань підприємства за рахунок використання всієї суми оборотних активів. Для ПрАТ «Запорізький ЗРК» станом на кінець 2018 року – 1,03, на кінець 2019 року – 1,96 та на кінець 2020 року – 2,48. Величина цього показника знаходилась в межах діапазону нормативних значень (1,00–2,00) у 2018-2020 роках що свідчить про забезпеченість підприємства оборотними активами для погашення поточних зобов'язань.

Показники фінансової стійкості характеризують структуру джерел фінансування ресурсів підприємства, ступінь фінансової стійкості і незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування діяльності представлені у таблиці 2. Коефіцієнт структури капіталу станом на 31.12.2020р. склав 0,75, що відповідає встановленим нормативним межах, та свідчить про незалежність підприємства від зовнішніх кредиторів та інвесторів. За період дослідження значення показника суттєво не змінилось. Фінансовий стан комбінату характеризувався як стійкий. Таким чином, впродовж кризи 2020 року, підприємство мало стабільні ринки збуту власної продукції на внутрішньому ринку і за кордоном.

Тобто, оборотні активи значно, майже в 2 рази, перевищують поточні зобов'язання. З огляду на вищезазначене, можна зробити висновок, що ліквідність балансу ПрАТ "Запорізький ЗРК" є абсолютною. Це свідчить про достатність у підприємства власних оборотних засобів, що забезпечує його фінансову стійкість. Аналіз ліквідності та платоспроможності дає підстави стверджувати, що підприємство не порушує правила фінансування, кредитоспроможне та приваблює як діловий партнер. І надалі його фінансова діяльність має бути спрямована на забезпечення систематизованого надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, зокрема визначення оптимальних обсягів виробничих запасів, координації планів виробництва та продажу, забезпечення безперебійності роботи підприємства.

Для покращення ефективності діяльності та фінансового стану в цілому керівництво ПрАТ "Запорізький ЗРК" застосовує якісне та ефективне планування грошових потоків, оскільки від спроможності своєчасно та в необхідному обсязі їх генерувати залежать платоспроможність підприємства та ліквідність його активів. Система фінансової політики комбінату щодо напрямів його фінансової діяльності має такі складові:

1) управління капіталом: визначення вартості капіталу; оптимізація структури капіталу; кредитна політика; інвестиційна політика;

2) управління активами: формування стратегії фінансування оборотних та необоротних активів; управління товарно-матеріальними цінностями, грошовими активами; управління дебіторською та кредиторською заборгованістю;

3) управління інвестиціями: управління інвестиційним портфелем.

4) управління грошовими потоками: управління грошовими потоками від фінансової діяльності; визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках;

5) управління фінансовими ризиками: виявлення фінансових ризиків; встановлення основних факторів впливу на рівень фінансових ризиків; оцінка фінансових ризиків; розробка механізму хеджування фінансових ризиків;

6) управління прибутком підприємства: управління формуванням і розподілом прибутку; управління використанням чистого прибутку; дивідендна політика;

7) антикризове фінансове управління: виявлення ознак кризового стану; недопущення банкрутства підприємства; локалізація кризових явищ; фінансова стабілізація підприємства; запобігання повторенню кризи.

Висновки з даного дослідження і перспективи.

Запорізький залізорудний комбінат побудований на базі Південно-Білозерського і Переверзівського родовищ залізних руд. За оцінками геологів, запаси багатих залізних руд в Білозерському залізорудному районі становлять до 1 млрд тонн і 7 млрд тонн магнетитових кварцитів. Щоб на довгі роки (ще 50–70 років) зберегти підприємство і збільшити обсяг видобутої руди до 6 млн тонн на рік з високою якістю, прийнято у виробництво проєкт реконструкції комбінату щодо розкриття та відпрацювання Південно-Білозерського родовища до гор. 1 540 м і Переверзівського родовища до гор. 840 м. [2]

За результатами досліджень фінансових показників встановлено, що робочий капітал Запорізького ЗРК сформований за рахунок високоліквідних оборотних активів. Розмір робочого капіталу для фінансування поточних потреб підприємства достатній для своєчасного виконання боргових зобов'язань під час активної фази епідемічних явищ в Україні. Хоча управлінський персонал вважає, що вжито належні заходи на підтримку стабільної діяльності, необхідні за існуючих обставин, подальша нестабільність умов здійснення діяльності може спричинити негативний вплив на фінансові результати та фінансовий стан компанії, характер та наслідки якого на поточний момент визначити неможливо.

Обмеження спроможності ПрАТ «Запорізький ЗРК» збільшувати виробництво продукції обумовлене:

- занадто високі ціни на енергоносії;
- високі ціни на сировину та матеріали;
- нестача кваліфікованих працівників;
- нестача оборотних активів;
- обмежені можливості отримання кредиту;
- надмірний податковий тиск;
- значні коливання курсу гривні відносно інших валют;
- нестабільна політична ситуація. [2]

Зниження конкурентоспроможності ПрАТ «Запорізький ЗРК» за рахунок підвищення цін на вироблену продукцію обумовлене:

- курс гривні до іноземних валют;
- ціни на енергоносії;
- ціни на сировину та матеріали;
- вартість трудових ресурсів;
- ціни на світових ринках;
- рівень процентної ставки за кредитами. [2]

Основними шляхами підвищення фінансової стійкості та ліквідності Запорізького ЗРК на етапі виходу з карантину, а також стабілізації економіки є: підвищення ефективності використання основних фондів підприємства; підвищення інтенсивності використання оборотних активів; підвищення продуктивності праці; подальше збільшення обсягів реалізації продукції; зниження матеріальних операційних витрат; залучення інвестицій (кредитів).

Список літератури.

1. Комплексний пакет загальнодержавних антикризових заходів подолання наслідків пандемії та створення передумов до сталого соціально-економічного зростання. Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України. Харків 2020. URL: <https://ndc-ipr.org/developments/post/antikrizovi-zahodi-podolannya-naslidkiv-pandemiyi-/> (дата звернення: 18.12.2021).
2. Офіційний сайт Запорізького залізорудного комбінату. URL: <http://www.zgrk.com.ua/> (дата звернення: 18.12.2021).
3. Річна інформація емітента цінних паперів за 2019 рік. Інформація для акціонерів: 2020 рік. URL: <http://zgrk.com.ua/holder/2020> (дата звернення: 18.12.2021).
4. Річна інформація емітента цінних паперів за 2020 рік. Інформація для акціонерів: 2021 рік. URL: <http://zgrk.com.ua/holder/2021> (дата звернення: 18.12.2021).
5. ЗРК у першому кварталі наростив видобуток руди на 6,7%. URL: <https://gmk.center/ua/news/zgrk-u-pershomu-kvartali-narostiv-vidobutok-rudi-na-6-7/> (дата звернення: 18.12.2021).
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 18.12.2021).

References.

1. The official site of Research Center for Industrial Development Problems of the National Academy of Sciences of Ukraine (2020), “Comprehensive package of national anti-crisis measures to overcome the consequences of the pandemic and create the conditions for sustainable socio-economic growth”, available at: <https://ndc-ipr.org/developments/post/antikrizovi-zahodi-podolannya-naslidkiv-pandemiyi-/> (Accessed December,18, 2021).
2. The official site of Zaporizhzhia Iron Ore Plant (2021), available at: <http://www.zgrk.com.ua/> (Accessed December,18, 2021).
3. The official site of Zaporizhzhia Iron Ore Plant (2021), “Annual information of the issuer of securities for 2019. Information for shareholders: 2020”, available at: <http://zgrk.com.ua/holder/2020> (Accessed December,18, 2021).
4. The official site of Zaporizhzhia Iron Ore Plant (2021), “Annual information of the issuer of securities for 2020. Information for shareholders: 2021”, available at: <http://zgrk.com.ua/holder/2021> (Accessed December,18, 2021).
5. Site gmk.cente (2021), “ZZRK increased ore production by 6.7% in the first quarter”, available at: <https://gmk.center/ua/news/zgrk-u-pershomu-kvartali-narostiv-vidobutok-rudi-na-6-7/> (Accessed December,18, 2021).
6. The official site of the State Statistics Service of Ukraine (2021), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed December,18, 2021).

Стаття надійшла до редакції 19.12.2021 р.